

Jongerenparticipatie zorgt voor grotere ontvankelijkheid

Steeds meer podiumgezelschappen proberen jongeren op een actieve manier bij hun productie te betrekken. Bijvoorbeeld door vooraf workshops te verzorgen of hen een rol te geven in de voorstelling. "Het is enorm arbeidsintensief, maar de grote winst is dat je veel betrokkenheid creëert."

Als je iets zelf hebt ervaren, verrijkt dat je kijken en kun je er meer respect voor opbrengen. Dit is volgens regisseur Liesbeth Coltof het achterliggende idee bij het educatieve traject van de theatervoorstelling *Thaibox Verdriet* van De Toneelmakerij. In de voorstelling, die bedoeld is voor jongeren maar ook voor volwassenen, vecht onder andere een zoon met zijn vader en een broer met zijn zus. Coltof: "Het gaat om mensen die op zoek zijn naar hun eigen identiteit. Ze vechten met elkaar, maar ze vechten ook om een eigen plek in het leven en om uit te zoeken wie ze zijn. Ze leren om letterlijk en figuurlijk klappen uit te delen én om te incasseren."

Tijdens de voorstelling wordt het vechten gecombineerd met het voorlezen van gedichten. Coltof: "Gedichten geven inzicht in de gevoelens van de mensen, dat was heel belangrijk in deze constellatie." De leerlingen van de deelnemende scholen doen voorafgaand aan de voorstelling hetzelfde. Zij kregen van hun gymleraar bokslessen en beantwoordden na elke ronde enkele

vragen, waardoor ze ongemerkt een gedicht schreven. "Daar kwamen vaak prachtige gedichten uit, die op posterformaat in de school werden opgehangen." Door vooraf een educatief traject te doorlopen, is het bezoeken van een voorstelling volgens Coltof geen incident, maar wordt het meer ingebed in het onderwijs. "Ook merk je dat de ontvankelijkheid van de leerlingen voor de voorstelling en het respect voor de acteurs groter is. Het zorgt voor een optimale beleving." Coltof werkt in de voorstellingen meestal met professionele acteurs en weinig met scholieren. "Ik streef een hoge kwaliteit na, juist voor jongeren. En wat niet is, kan nog komen. Overigens zit het publiek rondom de boksring. Ze zijn daarom helemaal zichtbaar, voor de spelers en voor de rest van het publiek. Zo maken ze toch deel uit van de voorstelling."

JONGEREN EEN STEM GEVEN

Bij *Ideals*, een productie van dansgezelschap AYA, doen de jongeren echt actief mee aan de voorstelling. Voor Wies Bloemen, artistiek leider, was dit de eerste keer dat ze zo werkte. "Het onderwerp idealen hoort bij uitstek bij de jeugd. Ik zocht daarom naar een vorm waarbij de jongeren hun eigen idealen konden verwoorden op het podium."

Bloemen werkte bij deze voorstelling, waarvoor ze een subsidie ontving van het Fonds voor Cultuurparticipatie, samen met scholen voor voortgezet onderwijs (alle onderwijstypen). Bij elke locatie konden tien jongeren meedoen als dansers. Bloemen: "Alle derdeklassers kregen een dansworkshop van dansdocenten van AYA. Vervolgens konden ze zich opgeven voor de auditie. Daarnaast zochten we jongeren met andere talenten, zoals muziek, zang, messen werpen of het stunten met BMX-fietsjes. Deze jongeren konden tijdens een *battle* hun talenten laten zien."

"Je merkt dat de ontvankelijkheid van de leerlingen voor de voorstelling en het respect voor de acteurs groter is."

Liesbeth Coltof, regisseur bij de Toneelmakerij

In de voorstelling *Thaibox Verdriet* vechten de spelers letterlijk en figuurlijk om een plaats in het bestaan (foto: Sanne Peper).

Een ander onderdeel van het voortraject, dat werd uitgevoerd door Bekijk 't, was het maken van een schrijfpdracht. Bloemen: "Jongeren mochten een gedicht of rap schrijven over hun idealen. De leukste teksten werden op school verfilmd, waarbij de jongeren hun eigen teksten moesten voorlezen. Deze werden tijdens de voorstelling op grote schermen vertoond." Wat betekende de deelname van de jongeren voor de kwaliteit van de voorstelling? "Het was mooier dan ik had durven dromen. Het is heel ontroerend om mensen van die leeftijd zo gemotiveerd bezig te zien. Uiteraard is het wel belangrijk dat je de jongeren, die natuurlijk amateurs zijn, in hun waarde laat. Je moet ze alleen dingen laten doen die ze beheersen."

De meerwaarde van deze manier van werken is volgens Bloemen dat je de jongeren een heel bijzondere ervaring meegeeft en dat er tijdens de voorstelling een wisselwerking ontstaat tussen de zaal en de dansers.

"Je merkte dat het publiek zich meer identificeerde met de dansers. Ook de professionele dansers merkten die bijzondere sfeer op. Het was elke avond anders. En omdat de jongeren hun familie en vrienden meenamen naar het theater, bereikten we nu ook mensen die normaal gesproken nooit naar een dansvoorstelling gaan."

Ook al was deze voorstelling een succes, Bloemen wil niet bij elke voorstelling jongeren een actieve rol geven. "Het kost enorm veel voorbereidingstijd en je hebt een goed doordacht scenario nodig. Daarbij komt dat ik het niet bij elk onderwerp vind passen. Dan zou ik mezelf ook beperken. Maar ik denk wel dat ik *Ideals* nog een keer ga herhalen."

SCHOLIEREN ALS MEDEMAKERS

Ook Bekijk 't heeft dit jaar voor het eerst jongeren een rol gegeven in de voorstelling. "In onze vorige theatervoorstelling *Strada* konden leerlingen allerlei *streetskills* laten zien. Maar dat was meer vorm dan inhoud", zegt directeur Luc van Leeuwen. "We wilden daarom kijken of we ze een meer inhoudelijke rol konden geven." Dat resulteerde in *Roos_09*, een voorstelling over Roos die terminaal ziek is, maar dat verzwijgt voor de buitenwereld en alleen nog via de webcam met haar vrienden communiceert. In *Roos_09* spelen vmbo-scholieren mee als de internetvrienden van Roos. Niet live, maar via vooraf opgenomen scènes. De actrice die Roos speelt, reageert op de teksten van de jongeren. Daarnaast worden op een groot scherm door leerlingen gemaakte filmpjes vertoond. "Als de leerlingen zichzelf

"Het is belangrijk dat je de jongeren, die natuurlijk amateurs zijn, in hun waarde laat. Je moet ze alleen dingen laten doen die ze beheersen."

Wies Bloemen, artistiek leider van AYA

"Als je vmbo'ers op de juiste manier aanspreekt, hen vertrouwen geeft en met respect behandelt, kun je een wereld met ze winnen."

Luc van Leeuwen, directeur Bekijk 't

of hun klasgenoten in beeld zien, gaat het dak eraf", vertelt mededirecteur Wim Wentzel.

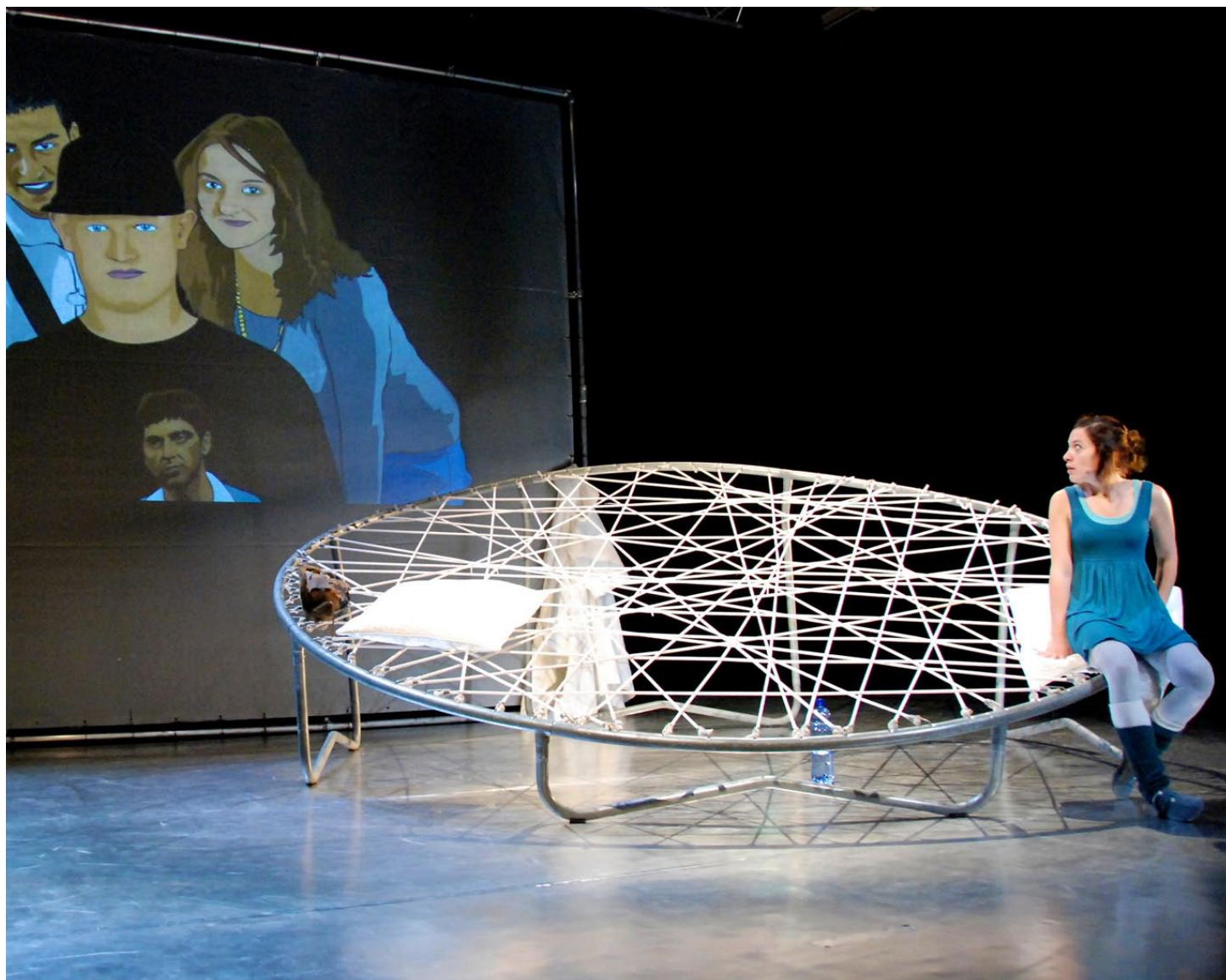
Waarom heeft Bekijk't voor deze vorm van jongerenparticipatie gekozen? Wentzel: "Het is voor ons dé manier om onze doelgroep, vooral vmbo-leerlingen, beter te leren kennen, de dialoog met ze aan te gaan en hun creativiteit te stimuleren. Zo kunnen wij voorstellingen maken die aansluiten bij hun belevingswereld. Het gaat ons niet om kunst met een grote K, maar om verwondering te wekken. Als ze maar iets meekrijgen van de magie, is ons doel bereikt."

Het is een bewuste keuze van Bekijk't om te werken met vmbo-scholen. Van Leeuwen: "Toen wij begonnen was er nog bijna niets voor het vmbo. Vmbo'ers worden vaak onderschat. Mensen denken dat zij toch niets willen. Maar als je ze op de juiste manier aanspreekt, hen vertrouwen geeft en met respect behandelt, kun je een wereld met ze winnen. En je haalt zo heel andere talenten bij ze naar boven dan die ze op school moeten laten zien."

Maakten ze zich geen zorgen over de kwaliteit van hun voorstelling? Van Leeuwen: "Ik was vooraf enigszins sceptisch, maar het viel ongelooflijk mee. Het scheelt natuurlijk dat de leerlingen min of meer zichzelf kunnen spelen, als vriend van Roos." Wentzel vult aan: "En als scènes niet helemaal goed uitpakken, kunnen we ze weglaten. Het gebeurt wel eens dat we kinderen tegen zichzelf in bescherming moeten nemen. Als ze teksten uitspreken, waar ze later misschien nog last mee

Jongeren van verschillende scholen uit Hoogeveen dansen samen met de professionele dansers van AYA (foto: Peter Janssen).

Voorstelling *Roos_09*, project van Bekijk't (foto: Wim Wentzel).

krijgen." De professionele acteurs hebben er volgens hen geen moeite mee dat een deel van de rollen wordt vervuld door leerlingen die amateurs zijn. Wentzel: "Daar selecteren wij onze medewerkers ook op." Heeft Bekijk 't ook plannen om leerlingen live te laten optreden in volgende voorstellingen? Wentzel: "Dat is veel arbeidsintensiever. Ook loop je als maker wat meer risico wat betreft de voorstelling: kinderen kunnen zomaar dichtklappen. Maar in de toekomst sluit ik het niet uit." De grote winst van jongerenparticipatie is dat het heel veel betrokkenheid creëert, vinden beiden. Van Leeuwen: "We hebben het gevoel dat we dit concept nog veel verder kunnen ontwikkelen. Dit is pas het begin!"

MEER INFORMATIE

- De Toneelmakerij
Liesbeth Coltof
T 020-5226 070
www.detoneelmakerij.nl
- Danstheater AYA
Wies Bloemen
T 020-3868 574
www.aya.nl
- Bekijk 't
Luc van Leeuwen / Wim Wentzel
T 020-5818 150
www.bekijkt.nl

EERDER VERSCHENEN ARTIKELEN OVER DIT ONDERWERP IN BULLETIN CULTUUR & SCHOOL

- Nummer 59 (oktober 2009):
"Ik zou het liefst elk seizoen zo'n outreach productie doen"
- Nummer 50 (januari 2008):
Nieuwe doelgroepen
- Nummer 33 (juni 2004): *Jongeren als ambassadeur voor kunst en cultuur*
- Nummer 19 (mei 2001):
Succesvolle voorstelling: voorbereiding vereist

Downloaden:
www.cultuurplein.nl/bulletin